

L'art de Raimon

Alan Greus

Edicions del Bullent

I

n arribar als Pirineus, a través dels finestrals es van deixar veure els primers flocs de neu. L'hivern havia arribat tard, ben entrat l'any, i el fred es resistia a cedir el pas a la primavera. A l'autobús, tothom va esclatar en víctors i crits d'alegria: la majoria de nosaltres mai no havia vist nevar i aquell mant que anava entapissant les muntanyes més altes d'una blancor infinita ens va colpir d'allò més. No sé ben bé a quin factor psicològic és degut el fet, però no fa molt vaig llegir en una revista un article sobre la sensació que hom té en veure la neu per primera vegada: és com si alguna cosa et saltara a dins, com si descobrires un secret que fins aquell moment ha romàs amagat i de sobte és al teu abast. Supose, tanmateix, que això no deu passar als qui viuen en llocs on és habitual aquest fenomen meteorològic, perquè des de menuts estan avesats a conviure-hi. El xofer no es mostrava molt inclinat a fer una parada no prevista, però davant la insistència general, va haver d'accedir-hi. Fou en aquell mateix instant que vaig co-

mençar a valorar de debò l'esforç que havia fet durant quasi sis mesos a fi d'arreplegar diners per al viatge.

El més difícil va ser triar la destinació. Quan férem les primeres reunions allà pel mes d'octubre, s'hi van formar dos grups amb opinions bastant enfrontades: els uns preferien un lloc meridional, amb clima agradable i bona cosa de festa nocturna; els altres, gent més *seriosa* com ara jo, pensàvem que per trobar únicament marxa a la nit ja estàvem bé on estàvem, per la qual cosa proposàvem alguna capital europea amb tradició, un indret amb perspectives més àmplies on poguérem aprofitar al màxim un viatge com aquell. I, doncs, quin lloc millor que París, la capital europea per excel·lència? Després de molts estira-i-arronses, vam guanyar els partidaris del *bressol del romanticisme i l'amor* (quasi se'm cau la cara de vergonya quan Em-par va defensar la nostra posició amb aquest argument tan *sòlid*). Cal reconèixer, això sí, que vam tenir la inestimable ajuda dels professors i les professores, la gran majoria dels quals es negava en rodó a acompanyar-nos si l'elecció es decantava finalment per un indret massa conflictiu que els comportara *a priori* força mals de cap.

Una vegada presa la decisió, començava la vertadera cursa d'obstacles: obtenir el finançament necessari per a no passar gaires penalitats. El viatge es faria durant la setmana de Falles; això volia dir que no ens hi podíem entretenir gens. Quan vaig comentar a casa que volia anar-hi, no es pot dir que l'entusiasme els brollara a cor què vols:

–Viatge a París! Raimon! Saps els diners que deu costar, això?

–Però, mare, és un viatge amb tots els amics... A més, ja m'ocuparé jo d'arreglar els diners. No us haureu de preocupar de res.

–Et prenc la paraula. Si no fas els possibles per vendre les loteries i les rifes, ho tens molt agre. Les coses són com són i no hi ha més cera que la que crema.

Hi ha qui naix amb estrella i hi ha qui... Cal reconèixer que el moment no era el millor: la situació no era gaire bona per al negoci de la mare i l'empresa on havia treballat el pare un grapat d'anys havia fet fallida al principi de l'estiu. Si hi afegíem les despeses per l'aparell corrector del Joaquim, el meu germà, i el tractament antial·lèrgic de la meua germana Teresa, el panorama econòmic s'enterbolia definitivament. Sempre m'havia fet una miqueta de ràbia que hi haguera per davant les necessitats dels dos menuts, però, arribat en una edat en què se'm suposava dos dits de coneixement, anava comprnent quines eren les prioritats. Els vaig dir que no passaren pena per mi, que ja me les enginyaria. I llavors no em va quedar més remei que incorporar-me a la comissió mixta professorat-alumnat que es creà a fi d'engegar iniciatives que tingueren com a objectiu la recaptació de fons. Traduït perquè s'entenga: arregar pasta com fóra.

I és que aquell viatge em feia goig. Sempre m'havia atret París, no sabia explicar ben bé per quin motiu. Potser era perquè l'avi me n'havia contat un munt d'històries, de l'època en què hi anà a treballar, allà pels

anys cinquanta. Sempre hi havia, impregnada en les seues paraules enrogallades pel fred i el temps, un bri de nostàlgia i d'admiració difícil d'amagar. Més d'una vegada me n'havia fet cinc cèntims, de la seua parada de fruites fresques prop dels Camps Elisis, de les hores extraordinàries dels dissabtes netejant oficines de metro o de les seues llargues caminades pels Boscs de Bolonya, on els esquiroles belluguejaven entre els peus dels passejants amb una naturalitat avui impensable pels nostres verals. I jo l'havia escoltat des de la meua cadireta de vímet i fusta treballada, bocabadat, delerós per veure algun dia l'escenari dels seus treballs i esforços. Amb el temps, és clar, el record d'aquelles històries m'han fet canviar la visió –ara pense que massa idíl·lica– que en tenia. Ara ja no les veig com les simples anècdotes que aprofiten per a entretenir el xiquet menut quan s'avorreix i que li desperten la curiositat per viatjar i veure món; ara comprenc el gran esforç que van haver de fer un bon nombre de persones en abandonar la llar i anar-se'n a un lloc estrany de llengua desconeguda per poder eixir de la penúria i deixar de patir fam.

Altrament –i deixant de banda el factor melangiós–, he de confessar també que sóc un poc fantàstic i que m'apassionen les històries d'aventures, com més arriscades millor. I una estada de set dies a París podia donar molt de si: l'inconegut, la gran urbs, la cruïlla ètnica... La mare em diu sovint que visc a la lluna i que, potser si dedicara a l'estudi seriós la meitat de les hores que dedico a llegir novel·lotes, les notes millorarien i no aniria sempre a remolc. Segurament té raó, però que hi hem de

fer? A l'institut, la majoria de les assignatures m'avorreixen. (Només m'ho passe una mica bé amb Albert, el de literatura, qui —a propòsit de llibres— ens insisteix tot el temps que hauríem de llegir molt més.) Habitualment el pla de treball el tinc bastant clar: quan s'acosten els exàmens, faig una espenta final i ho trac sense molt d'esforç. Aquest curs, tanmateix, tot ha estat una mica diferent. Antònia, la de matemàtiques i tutora d'enguany, sembla que s'ho ha pres com una qüestió personal. Com que ja em coneixia des de feia dos anys, sabia amb qui es jugava els diners, i m'ha estat sermonejant durant tot el curs: que si Raimon (així em dic per desig exprés de la mare, fan número u del cantant de Xàtiva que duu el mateix nom) pren-t'ho més seriosament, que si la nota per a l'accés a la universitat serà molt baixa, que t'hi jugues el futur, que a la llarga te'n penediràs... Vaja, un marcatge a l'home en tota regla. Al final, més que res per no sentir-la, m'he hagut de cremar les celles i m'he vist obligat a traure millors notes del que en mi és habitual.

A més a més, Jordi i Àngela també hi venien, amb la qual cosa l'ambient estava assegurat. Jordi i Àngela són els meus millors amics. He de reconèixer que ara mateix no seria capaç de posar l'amistat d'un d'ells per davant de la de l'altre. Àngela viu al mateix bloc de pisos que jo i sempre hi he tingut un tracte molt directe. De menuda, era bastant esquifida i poca cosa, però de fa uns anys ha fet un canvi d'imatge bastant radical: vist de manera informal, amb texans i camises amples a la manera *hippy* i amb tot d'arracades foradant-li l'orella dreta. És una persona especial, que trenca tots

els cànons i tòpics que sobre les dones m'havia anat fent amb el pas del temps. El fet que l'aparença ens faça errar en les nostres primeres impressions sobre les persones és, en el cas d'Àngela, la mostra més evident. És el seny i la prudència personificada. Però, a més, pot vanar-se de tenir dues qualitats que, per a mi, ha de posseir tota persona que pretenga la confiança dels que l'envolten: discreció i lleialtat. Si, a tot això, afegeixes uns ullots obscuríssims que atrauen més que un d'aquells forats negres de l'espai i una cara de madona italiana del segle xv que convida a mirar-la hores i hores, tens el retrat de la dona quasi perfecta.

Pel que fa a Jordi, potser serà més senzill qualificar-lo amb l'expressió que sol usar son pare: *un cas a part*. Baixet i amb cara de bordegàs, el seu signe distintiu és un cabell rull indisciplinat que li deixa caure al front uns caragols de què se sent força orgullós. (No sé ben bé per quin motiu, la veritat, perquè no és que li servisquen de molt, pel que fa al camp de la seducció.) És, sens dubte, d'aquells amics que troben sempre uns minuts per a escoltar el teu problema i ajudar-te a resoldre'l, tot i que de vegades no tinga gaire enginy per a traure'n l'entrellat. Pel que fa als estudis, posaria la mà al foc i no em cremaria si dic que és la persona amb més capacitat que he conegut. Excés de neurones, vaja. A més a més, és un malalt del dibuix, sobretot del caricaturesc. Així que té un llapis a la mà, no s'està de gargotejar quatre ratlles en un tros de diari, un tovalló de paper o qualsevol altra superfície que li oferisca una mínima possibilitat. Els pares de Jordi són amics de

colla del pare i la mare des que eren joves, i quasi tots els estius hem viatjat junts, amb la qual cosa la nostra relació ha estat també fluida.

Des de l'escola, Àngela, Jordi i jo hem coincidit tots tres a la mateixa classe, i hem consolidat una amistat sincera. Som el que se'n diu un trio poc convencional. La gent se'n sorprèn, que anem tothora junts. Al meu parer, tenen massa prejudicis. Per què ha de resultar tan sorprenent que entre dos xics i una xica hi haja simplement una bona amistat? És clar que nosaltres mai no n'hem fet cas, de les ximpleries dels qui parlen sense solta ni volta, i hem mantingut ferma la nostra relació. Encara que, si he de ser sincer, durant els dies anteriors a l'eixida cap a París, em va fer l'efecte que alguna cosa (que no encertava a descobrir del tot) havia canviat durant l'últim curs. Vaig pensar que possiblement era degut al fet que Jordi i Àngela s'havien decantat per les ciències i jo havia buscat recer en les lletres i, doncs, el fet d'estar en grups diferents ens havia distanciat una mica.

Pel que fa als *acompanyants*, no vam tenir cap problema per a trobar professors que es prestaren a un viatge a París. Al final se n'hi van apuntar quatre: Conxa, la de ciències, que anava de cap d'expedició; Carme, del Seminari de Física i Química; Joan, l'historiador, i Albert, el literat. Com veieu, un bon combinat. Per aquest costat, tot eren avantatges: podríem aprofitar els coneixements de tots quatre per a traure més suc a les diverses visites i excursions.

***

El trajecte d'anada va ser una mica accidentat. Eixírem de bon matí i vam fer nit a Barcelona, on haguérem de canviar l'autobús a causa d'uns problemes mecànics. (Al capdavall, el canvi no va anar malament, perquè el nou era molt més confortable i ràpid.) Conxa, que és bastant pessimista per si mateixa, va desitjar que aquell problema no fóra en realitat un mal auguri del que seria el desenvolupament del viatge. A la ciutat comtal no vam poder visitar quasi res. Com que només teníem una vesprada, els professors optaren per deixar llibertat perquè cadascú anara on preferira. Joan ens proposà de fer una visita a la catedral i les rodalies. D'aquesta manera podria prendre unes notes per a la tesi que des de fa un parell d'anys prepara, un estudi sobre no sé quina relació estranya que segons ell hi ha entre l'art de la tardor medieval i la filosofia. (Ja sabeu, si mai arribeu a fer una tesi, com més extravagants en siguin el títol i el tema, més importància semblarà que té.) Alguns feren mala cara, però en apuntar-nos que coneixia un bar al davant mateix de l'església de Santa Maria del Mar on es podia tastar un bon ribeiro i assaborir unes suculentes tapes, l'*interès* per la història de l'art i l'*amor* per l'arquitectura nasqué miraculosament en més d'un i acabàrem fent-hi cap la gran majoria.

Després de la visita cultural i el piscolabis, vam fer un tomb per la Rambla. Mare de Déu, la gent que s'hi fica de cara al vespre. Érem quasi a un mes del dia del llibre i les parades començaven a mostrar totes les novetats editorials de la temporada. Jordi, amb la seua fama d'home previsor i fent honor al seu nom,

va aprofitar per comprar el llibre de lectura que Albert havia proposat per a la tercera avaluació.

A l'hora de reposar forces, a l'hotel ens aconsellaren una taverna menuda que hi havia uns carrers més avall, en direcció al port, i la majoria ens hi adreçarem a fer un mosset. En acabar de sopar, la férem petar una mica. Joan és realment collonut. Tot i que, segons les seues confessions, ja va cap als cinquanta (segons les companyes es conserva bastant bé i encara fa goig de veure, amb un cabell mig blanc que el fa força interessant i una mirada que deixa bocabadada qualsevol persona del gènere femení que es pose per davant), s'enrotlla molt bé amb la gent jove i té una mentalitat bastant diferent a la de la gran majoria de professors que conec. Quan parla amb tu, ho fa d'igual a igual, en un to que transmet sinceritat i que dóna una confiança que normalment només t'ofereix algú de la teua edat.

Passades les dues de la matinada, ens n'anàrem al llit. La veritat és que la vetllada va ser un bon començament de viatge.

L'endemà, de camí novament, i després d'haver gaudit una bona estona amb la neu en passar la frontera, vam dinar a Montpeller. Durant l'edat mitjana, aquesta ciutat (que va veure nàixer el rei Jaume I) va pertànyer a la Corona catalanoaragonesa i va ser un focus cultural i escolar de molt de prestigi. He de reconèixer que en vam quedar una mica decebuts: ens esperàvem alguna cosa més, d'aquell lloc tan simbòlic. Només vam poder fer una volta pel nucli antic, centre de la important activitat universitària que actualment encara manté la ciutat.

Després, més carretera. A poqueta nit sopàrem a Auxerre, nom que només ens sonava per haver sentit parlar de l'equip de futbol, que els darrers anys havia fet uns bons resultats en competicions europees. El Joan se'n féu creus, dels nostres *coneixements* de geografia, i es queixà que el nivell de la cultura general va minvant d'una manera esfereïdora entre els estudiants de secundària. Al meu parer, exageren una mica, amb tot això de l'excel·lència dels temps passats. Tal vegada és que no se'n recorden, de la seua època, i ara se'n vanaglorien una mica massa, dels seus esforços enlluernadors i de les responsabilitats pròpies de persones adultes que acostumaven a suportar en els seus temps d'adolescència.

Després d'uns quants quilòmetres més, en arribar a les envistes de París quasi a mitja nit, una gran quantitat de llums als dos costats de l'autopista ens donà la benvinguda. Joan ens explicà, als pocs que encara no capcinejàvem a les butaques, que aquells primers nuclis urbans eren els anomenats pobles satèl·lits, situats a la rodalia de París. Amb el pas del temps, i amb el creixement urbanístic, havien acabat unint-se a la capital i formant la que era una de les conurbacions més grans d'Europa.

Agafàrem un dels cinturons de ronda que encerclen la ciutat i, al voltant de la una de la matinada, arribàrem a l'hotel. Estava situat al Boulevard Ney, en un barri del nord, de carrers amples i trànsit fluid. Era una mena de residència per a estudiants que no es caracteritzava precisament pel luxe i les comoditats.

Abans de prendre possessió de les respectives habita-

cions, els professors ens reuniren en un ampli menjador i ens donaren les principals instruccions que hauríem de seguir des d'aquell moment fins que abandonàrem París. I el paperet li pertocà, com no podia ser d'una altra manera, a Conxa. Conxa, no molt alta i un xic pleneta, és una persona una mica docta i manaire i té una reconeguda fama de ser un os en la seua assignatura. Té uns ullots negres saltirons que delaten que tota ella és pur nervi i tothora la veus corrent d'un costat a l'altre, com si sempre l'esperaren en algun lloc. Doncs se'ns plantà al davant i, amb aquell to aspre que acostuma a usar quan vol fer-se la dura, ens va advertir que, qui no respectara les regles al peu de la lletra, agafaria immediatament el primer vol de tornada cap a casa i s'hauria d'atendre a les conseqüències posteriors. Els romanços típics d'aquests casos, ja sabeu; al cap i a la fi es tracta tan sols de fer una mica de por.

Com que l'endemà començava el llarg rosari de visites a museus, esglésies i avingudes, enfilàrem camí del llit. Àngela va tenir sort: va quedar esparsa i li va correspondre una habitació individual tota per a ella sola. Jordi i jo compartíem estança, una habitació menuda amb una cambra de bany reduïdíssima i un balcó. Vaig voler eixir per contemplar-ne la vista de París. Jas!: donava a una carreró fosc que feia por només d'imaginar-te el que hi podies trobar. Ni a les pel·lícules dels baixos fons. Fins i tot tenia una escaleta d'incendis d'aquelles que s'esmunyen sobre uns rails subjectes al mur i que habitualment serveixen perquè el bo de la pel·lícula pugui salvar la pell sense problemes.